

Rate of advertising:	
1 column, 1 week.....	\$1.00
1 column, 2 weeks.....	\$1.75
1 column, 3 weeks.....	\$2.50
1 column, 4 weeks.....	\$3.25
1 column, 5 weeks.....	\$4.00
1 column, 6 weeks.....	\$4.75
1 column, 7 weeks.....	\$5.50
1 column, 8 weeks.....	\$6.25
1 column, 9 weeks.....	\$7.00
1 column, 10 weeks.....	\$7.75
1 column, 11 weeks.....	\$8.50
1 column, 12 weeks.....	\$9.25
1 column, 13 weeks.....	\$10.00
1 column, 14 weeks.....	\$10.75
1 column, 15 weeks.....	\$11.50
1 column, 16 weeks.....	\$12.25
1 column, 17 weeks.....	\$13.00
1 column, 18 weeks.....	\$13.75
1 column, 19 weeks.....	\$14.50
1 column, 20 weeks.....	\$15.25
1 column, 21 weeks.....	\$16.00
1 column, 22 weeks.....	\$16.75
1 column, 23 weeks.....	\$17.50
1 column, 24 weeks.....	\$18.25
1 column, 25 weeks.....	\$19.00
1 column, 26 weeks.....	\$19.75
1 column, 27 weeks.....	\$20.50
1 column, 28 weeks.....	\$21.25
1 column, 29 weeks.....	\$22.00
1 column, 30 weeks.....	\$22.75
1 column, 31 weeks.....	\$23.50
1 column, 32 weeks.....	\$24.25
1 column, 33 weeks.....	\$25.00
1 column, 34 weeks.....	\$25.75
1 column, 35 weeks.....	\$26.50
1 column, 36 weeks.....	\$27.25
1 column, 37 weeks.....	\$28.00
1 column, 38 weeks.....	\$28.75
1 column, 39 weeks.....	\$29.50
1 column, 40 weeks.....	\$30.25
1 column, 41 weeks.....	\$31.00
1 column, 42 weeks.....	\$31.75
1 column, 43 weeks.....	\$32.50
1 column, 44 weeks.....	\$33.25
1 column, 45 weeks.....	\$34.00
1 column, 46 weeks.....	\$34.75
1 column, 47 weeks.....	\$35.50
1 column, 48 weeks.....	\$36.25
1 column, 49 weeks.....	\$37.00
1 column, 50 weeks.....	\$37.75
1 column, 51 weeks.....	\$38.50
1 column, 52 weeks.....	\$39.25
1 column, 53 weeks.....	\$40.00
1 column, 54 weeks.....	\$40.75
1 column, 55 weeks.....	\$41.50
1 column, 56 weeks.....	\$42.25
1 column, 57 weeks.....	\$43.00
1 column, 58 weeks.....	\$43.75
1 column, 59 weeks.....	\$44.50
1 column, 60 weeks.....	\$45.25
1 column, 61 weeks.....	\$46.00
1 column, 62 weeks.....	\$46.75
1 column, 63 weeks.....	\$47.50
1 column, 64 weeks.....	\$48.25
1 column, 65 weeks.....	\$49.00
1 column, 66 weeks.....	\$49.75
1 column, 67 weeks.....	\$50.50
1 column, 68 weeks.....	\$51.25
1 column, 69 weeks.....	\$52.00
1 column, 70 weeks.....	\$52.75
1 column, 71 weeks.....	\$53.50
1 column, 72 weeks.....	\$54.25
1 column, 73 weeks.....	\$55.00
1 column, 74 weeks.....	\$55.75
1 column, 75 weeks.....	\$56.50
1 column, 76 weeks.....	\$57.25
1 column, 77 weeks.....	\$58.00
1 column, 78 weeks.....	\$58.75
1 column, 79 weeks.....	\$59.50
1 column, 80 weeks.....	\$60.25
1 column, 81 weeks.....	\$61.00
1 column, 82 weeks.....	\$61.75
1 column, 83 weeks.....	\$62.50
1 column, 84 weeks.....	\$63.25
1 column, 85 weeks.....	\$64.00
1 column, 86 weeks.....	\$64.75
1 column, 87 weeks.....	\$65.50
1 column, 88 weeks.....	\$66.25
1 column, 89 weeks.....	\$67.00
1 column, 90 weeks.....	\$67.75
1 column, 91 weeks.....	\$68.50
1 column, 92 weeks.....	\$69.25
1 column, 93 weeks.....	\$70.00
1 column, 94 weeks.....	\$70.75
1 column, 95 weeks.....	\$71.50
1 column, 96 weeks.....	\$72.25
1 column, 97 weeks.....	\$73.00
1 column, 98 weeks.....	\$73.75
1 column, 99 weeks.....	\$74.50
1 column, 100 weeks.....	\$75.25

LIETUVA

Preke apgarsinimu:	
1 colai, 1 kolona, per metą.....	\$1.00
1 colai, 2 kolona, per metą.....	\$1.75
1 colai, 3 kolona, per metą.....	\$2.50
1 colai, 4 kolona, per metą.....	\$3.25
1 colai, 5 kolona, per metą.....	\$4.00
1 colai, 6 kolona, per metą.....	\$4.75
1 colai, 7 kolona, per metą.....	\$5.50
1 colai, 8 kolona, per metą.....	\$6.25
1 colai, 9 kolona, per metą.....	\$7.00
1 colai, 10 kolona, per metą.....	\$7.75
1 colai, 11 kolona, per metą.....	\$8.50
1 colai, 12 kolona, per metą.....	\$9.25
1 colai, 13 kolona, per metą.....	\$10.00
1 colai, 14 kolona, per metą.....	\$10.75
1 colai, 15 kolona, per metą.....	\$11.50
1 colai, 16 kolona, per metą.....	\$12.25
1 colai, 17 kolona, per metą.....	\$13.00
1 colai, 18 kolona, per metą.....	\$13.75
1 colai, 19 kolona, per metą.....	\$14.50
1 colai, 20 kolona, per metą.....	\$15.25
1 colai, 21 kolona, per metą.....	\$16.00
1 colai, 22 kolona, per metą.....	\$16.75
1 colai, 23 kolona, per metą.....	\$17.50
1 colai, 24 kolona, per metą.....	\$18.25
1 colai, 25 kolona, per metą.....	\$19.00
1 colai, 26 kolona, per metą.....	\$19.75
1 colai, 27 kolona, per metą.....	\$20.50
1 colai, 28 kolona, per metą.....	\$21.25
1 colai, 29 kolona, per metą.....	\$22.00
1 colai, 30 kolona, per metą.....	\$22.75
1 colai, 31 kolona, per metą.....	\$23.50
1 colai, 32 kolona, per metą.....	\$24.25
1 colai, 33 kolona, per metą.....	\$25.00
1 colai, 34 kolona, per metą.....	\$25.75
1 colai, 35 kolona, per metą.....	\$26.50
1 colai, 36 kolona, per metą.....	\$27.25
1 colai, 37 kolona, per metą.....	\$28.00
1 colai, 38 kolona, per metą.....	\$28.75
1 colai, 39 kolona, per metą.....	\$29.50
1 colai, 40 kolona, per metą.....	\$30.25
1 colai, 41 kolona, per metą.....	\$31.00
1 colai, 42 kolona, per metą.....	\$31.75
1 colai, 43 kolona, per metą.....	\$32.50
1 colai, 44 kolona, per metą.....	\$33.25
1 colai, 45 kolona, per metą.....	\$34.00
1 colai, 46 kolona, per metą.....	\$34.75
1 colai, 47 kolona, per metą.....	\$35.50
1 colai, 48 kolona, per metą.....	\$36.25
1 colai, 49 kolona, per metą.....	\$37.00
1 colai, 50 kolona, per metą.....	\$37.75
1 colai, 51 kolona, per metą.....	\$38.50
1 colai, 52 kolona, per metą.....	\$39.25
1 colai, 53 kolona, per metą.....	\$40.00
1 colai, 54 kolona, per metą.....	\$40.75
1 colai, 55 kolona, per metą.....	\$41.50
1 colai, 56 kolona, per metą.....	\$42.25
1 colai, 57 kolona, per metą.....	\$43.00
1 colai, 58 kolona, per metą.....	\$43.75
1 colai, 59 kolona, per metą.....	\$44.50
1 colai, 60 kolona, per metą.....	\$45.25
1 colai, 61 kolona, per metą.....	\$46.00
1 colai, 62 kolona, per metą.....	\$46.75
1 colai, 63 kolona, per metą.....	\$47.50
1 colai, 64 kolona, per metą.....	\$48.25
1 colai, 65 kolona, per metą.....	\$49.00
1 colai, 66 kolona, per metą.....	\$49.75
1 colai, 67 kolona, per metą.....	\$50.50
1 colai, 68 kolona, per metą.....	\$51.25
1 colai, 69 kolona, per metą.....	\$52.00
1 colai, 70 kolona, per metą.....	\$52.75
1 colai, 71 kolona, per metą.....	\$53.50
1 colai, 72 kolona, per metą.....	\$54.25
1 colai, 73 kolona, per metą.....	\$55.00
1 colai, 74 kolona, per metą.....	\$55.75
1 colai, 75 kolona, per metą.....	\$56.50
1 colai, 76 kolona, per metą.....	\$57.25
1 colai, 77 kolona, per metą.....	\$58.00
1 colai, 78 kolona, per metą.....	\$58.75
1 colai, 79 kolona, per metą.....	\$59.50
1 colai, 80 kolona, per metą.....	\$60.25
1 colai, 81 kolona, per metą.....	\$61.00
1 colai, 82 kolona, per metą.....	\$61.75
1 colai, 83 kolona, per metą.....	\$62.50
1 colai, 84 kolona, per metą.....	\$63.25
1 colai, 85 kolona, per metą.....	\$64.00
1 colai, 86 kolona, per metą.....	\$64.75
1 colai, 87 kolona, per metą.....	\$65.50
1 colai, 88 kolona, per metą.....	\$66.25
1 colai, 89 kolona, per metą.....	\$67.00
1 colai, 90 kolona, per metą.....	\$67.75
1 colai, 91 kolona, per metą.....	\$68.50
1 colai, 92 kolona, per metą.....	\$69.25
1 colai, 93 kolona, per metą.....	\$70.00
1 colai, 94 kolona, per metą.....	\$70.75
1 colai, 95 kolona, per metą.....	\$71.50
1 colai, 96 kolona, per metą.....	\$72.25
1 colai, 97 kolona, per metą.....	\$73.00
1 colai, 98 kolona, per metą.....	\$73.75
1 colai, 99 kolona, per metą.....	\$74.50
1 colai, 100 kolona, per metą.....	\$75.25

Nr. 28

CHICAGO, ILL., SUBATA, 10 Liepos (July). 1897 m.

Metas V.

ENTERED AT THE CHICAGO, ILL. POST OFFICE AS SECOND CLASS MATTER.

The Lithuanian Weekly

"LIETUVA"

Published at Chicago, Ill., every Saturday.

Executes all kind of Job Printing and translating in Lithuanian, Polish and English languages.

Subscription \$2.00 per year.

All communications must be addressed to:

A. OLSZEWSKI,
924 33rd St., Chicago, Ill.

Nedėlinis Laikraštis

"LIETUVA"

Išleista kas Subata Chicago, Ill.

Kasuoja ant metų:

AMERIKOJE.....\$2.00
UŽMARE.....\$3.00

"Lietuvos" spausdintuvė spausdina visokius Knigas, Konstitucijas ir visokius kitus druskus lietuviškai, lenkiškai ir angliskai. Darba atlieka greitai ir pigiai.

Užsirasant "Lietuvą" ir prisibūrusiant pinigų už ją, kaip ir su visais kitais reikais, visada reikia uždegti užskaitos adresą:

A. OLSZEWSKI,
924 33rd St., Chicago, Ill.

Politiszkos žinios.

—0—

Indijos.

Apvalksiozijos sukaktuvų Anglijos karalienės jau pasibaigė, didesnė dalis svečių iškeliavo. Prasizalinius svečiams, randas weli ušima sawo naminiais reikalais. Reikalai tie wienok ne wisur gerai stowi; tulose Anglijos waldybos rengiasi maizstai. Anglijos karalienė, kaip sako, nori pasitraukti su wisu nuo sotos ir suteikti waldžią sawo sunui, Walijos kunigaikscziui. Pėrėjimas waldžios wienok ne užganėdys nē skriaudiamų airių, nē indiečių, kurie tik atsakančios progos laukia, idant galėtų su wisu Anglijos waldžią nuo sawo sprando numesti. Ne kentimas anglijonų didžiausias yra Indijoje. Anglijonys, teip kaip amerikony, mažai tesirupina apie wargus po jų waldžią esančių kitokios kilmės gaiwų, bet stengiasi wien juos iszurbti. Nē wiena gal tauta neisznaiiknio tiek neapzwistų cziabuwų gaiwų, nē wiena tiek turtų nepa- wėrė neapzwistiemis pawaldiniam, kaip amerikony arba anglijonys. Amerikony naikina indijonieczius, anglijonys gi daugiaus turinti waldyba, daugiaus ir turi wisokių pawaldinių; isznaiiknio jie su wisu, tiesiog iszmusė, tasmanieczius, teipjau pasielgė su daugumų maorieczių. To paties budo prisilaiko ir Indijoje. Ten szimtai milijonų žmonių bado mirezta, už tai lobsta mažas anglijonų skaitlius. Galima bu- wo teip waldyti senias, kada indieciams truko apzwietimo, pakilus gi jam tarp indiečių, jie pradeda suprasti wisas skriaudas, kokias nuo anglijonų kenčia ir juo labiaus jas supranta, juo labiaus nekencžia sawo skriaudė- jų.

Mieste Bombay, per pusią be- weik isznaiikintame baises mario ir bado, priesz rengiamą iszkli- mingą apwalsiozijos Anglijos karalienės sukaktuvų, daugelis angliškų urėdnikų ir teip euro- pieczių gawo laiszkus, kuriuose raszanti pasižada iszpauiti wi- sus anglijonis už tai, buk jie už- puldinėja ant indiskų moterų, plėzija ir lupa indiečių turtus ir wisanie neteisėgai pasielgia. Bu-

wo jau keletas užpuolimų ant angliškų urėdnikų. Užpuolikų nesuėmė.

Mieste Kalkutoj pakėlė maizs- tus mohometony, kadangi wald- džios uždarė jų meczetą (bažny- czią) pastatytą ant swetimos žemės. Pasiekė mohometony už- paldinėjo ant einanczių ulycio mio europieškų moterų, koliojo angliškų urėdnikus ir oficerus. Wietinės waldžios, ne turėdamos užtektinai pajiegų, ne dryso iszysk stabdyti pasiekėlių. Jos nusilenkė priesz mai-zininkus, todėl dar labiaus juos padrsino. Ant galo įsakė kariaunai muszti maizzi- ninkus. Rode Kalkutos premie- szczuiose juos suwaldė, bet tas kasztawo 15000 žmonių gywaszczių. Wisu czią bijosi, idant maizstų gaisras neušidegtų po wisu Indijų krasztus, o tasyk jau Anglija ne į stengtu jų suwaldyti. Anglijonys kaltina už tuos maizstus Maskolija, buk ji, per sawo agentus, gywentojus priesz Anglija sukėlė. Indieciai wie- nok ant tiek apsiszwietę, kad gerai bjaurig sziaurės meszją pažįsta ir jai netiki ir nekencžia, todėl ji ir maizstų negal sukelti. Jeigu gi maizstai kyla, tai kaltę pajiegų angliškų urėdnikų, kurie sawo pasielgimu gywentojus su- kelia.

Toliaus į Rytus nuo angliškų Indijų, užkilo teipogi nesutiki- mai tarp Prancuzijos ir Sijamo. Sijamieczių isziweržė į prancu- ziskų waldybas, nulupo nuo gy- wentojų mokeszczius, iszdegino keletą kaimų, gywentojus paė- mē ir nelaiswė. Tas užpuolimas gal pagimdyti karę tarp Sijamo ir Prancuzijos, kuri turėtu tuom pasibaigti, kad Prancuzija uzimtu su wisu Sijamą.

Turkija ir Grekija.

Taikymas pradėjusių karę wiesz- patyszczių ne pasibaigė, nežinia todėl, kuom wiskas pasibaigs. Ta pati grekiską tautiszką drau- gystę, kuri įstūmė randą į karę su Turkija, ne tiek rupinasi apie laimę sawo kraszto, kiek apie palaišką sumiszmą, kadangi esant sumiszmams, jos wirszinikiai geriausiai pelno. Sumusztai ant muszio lauko grekonys persitiki- mino, kad jie neturi atsakančių pajiegų ant wedimo paseknin- gus karės su Turkija. Tuom tar- pu ta pati draugystė, apsioto- mus musziams Grekijoj, stengiasi maizstus palaikyti ant Kretos. Ji szuncija ten toliaus grekiskų liuosnorius; didenę jų dalį suėmė ant jurių europieškų wiesz- patyszczių prie Kretos sto- winti kariszkai laiwei, bet dalis priplaukė krantų ir prisigriebė stowlykų kretieczių. Tą prieszti Turkija galėtu palaikyti už už- tenkančią ant pradėjimo wēl ka- dzia jos yra netoli deszimts syk daugiaus negu grekiskos. Gre- kija wēl pakėlė protestą priesz karės kasztus; ji sako, kad karės kasztai iszskaityti per dideli, ka- kilus gi jam tarp indiečių, jie pradeda suprasti wisas skriaudas, kokias nuo anglijonų kenčia ir juo labiaus jas supranta, juo labiaus nekencžia sawo skriaudė- jų.

Nežiurint ant tų tasyčių, padė- jimas Grekijos karaliaus yra la- bai sunkus; nežinia ar jam ne- reiks nuo sotos pasitraukti, ka- dangi gal Grekijoj pakilti maizs- tai, o czią karalius ne turi ant ko atsiremti. Puskutinės isz Kon- stantinopoliaus ateinanczios žinios praneza, kad Turkijos, sultanas nesutinka pasigandinti mažu pelnu nuo karės, jis apsiszėkė, be- neatsiakys nuo Tesalijos, bet wisgi apie galutinas iszlygas san- daros dar nieko nežinia, dery- bos traukiasi toliaus.

Wokietija.

Wokietijos ciecorius ir jo mi- nisteriai wēl pasirengę pareika- lauti nuo parlamento 150000000 markių pinigų ant sudrutinimo laiwynės. Bet ar parlamentas tą pripažys, pamatysime wēliaus. Wokieciai ne turtingi, mokesz- cziai ten ir teip dideli, pakėlimas juo po 3—4 markes ant kiekwieno gywentojaus wien ant laiwynės rei- kalų, butų tai per dideli ant gy- wentojų uddėta sunkenybė.

Wokietijos dabartiniai minis- teriai, nenorinti wisame pildyti ciecoriaus isakymų, jam nepati- nka, todėl jie rengiasi pasitraukti nuo sawo wietų. Bet idant nesu- erzinti per daug neprilankų cie- coriui partijų, jis nori, kad tasi dabartinių ministerių pasitrau- kimas atsibutu iš palengwo. Ar užstoje nauji ministeriai geriaus moks pildyti ciecoriaus Wihe- lmo isakymus, galima pasabejoti: jeigu jam ministeriai duotų wa- lią, tai jis galėtu ant syk suke ti karę su Anglija ir su Amerika, kuri labiausiai ne kenčia. Tam gi kiekwienas ministeris turės prieszintis, kadangi pradėjus su kuom nors karę Wokietijai, Prancuzija isz jos bandytu pasi- naudoti ir pasistengtu atgauti at- gal paweržtas 1871 m. provin- cijas; Maskolija ne galėtu jos nuo įsikisimo į karę sulaukyti.

Ispanija ir jos waldybos.

Ispanijonys ant salos Kubos labiaus subruzd. Isz Ispanijos žada atsityti czią wēl 40000 ka- rianos. Jeneralos, Weyler, isz San- tiago de Cuba iszkeliawo į Man- zanillas, kur nori prisiepti kalnuo- se kubiečių wadą. Garcia ir ji su wisu sumusztai. Provincijoj Pinar del Rio, su sawo pulkeliu pasidawė ispanijonėms kubiečių wadas, Feliks Perez. Tarp is- paniskos kariaunos platina si li- gos. Provincijoj Pinar del Rio, batalijone Vegaro, susidedančia isz 1000 žmonių, 700 kareiw- ų yra ligonbucziuose. Prowin- cijoj Matanzas pasirodė naujas kubiečių pulkas, susidedantis isz 2000 gerai apsiginklawusių wyrų.

Kaip stowi maizstas ant Filipi- nų salų, sunku tikrai žinoti. Ži- nios apgarsintos ispaniskos ran- do paduoda, kad czią maizstai likosi galutinai pergalėti ir kad ispaniskos kariaunos wirszin- kiai įsakyta atsaukti sawo pada- jymą, pagal kurį turai ē musių dalywumą maizstuose li- kosi konfiskuoti (rando paimti). Tuom tarpu priwatiszkos isz czią ateinanczios žinios wisai kitaip skamba. Nesenai maizstinikiai užpuolė ant namų ispaniskos kolonijoj ministerio, widury salų astopilės, miesto Manilles esan- czių. Maizstinikiai uždarė kelno- rų wiesu ministerio tarnus ir isz- jieszkioje namus, bet ministerio ne buwo namieje. Isz kurtų wies- nok nieko ne paėmė. Isz to ma- zyt, kad rando praneziniai yra melagingi.

Hawai salos.

Dar Suwienytų Wieszpatysz- czių senatas neužwirtino sutar- ties padarytos su randu Hawai republikos, pagal kurią, salos pa- siduoda Amerikai, o jau czią k- lia maizstai. Japonieciai pakėlė maizstus, prie kurių gal toliaus prisidėti apsigywenę czią chi- niais ir cziabuwiai kanakai, kurie teipogi nenori amerikony waldžios ir susidėję gal lengwai suwaldyti gywenanczius ant salų amerikony, nors tų rankose yra waldžia. Amerikouė, Nellie Vest, likosi ant ulycio miesto Hono- lulu japonieczių užpulta ir su- muszta. Wenas isz amerikony paskui užmuszė tris japonieczius patiktus ant ulycio ir tai be jo-

kios prieszties. Amerikoniszk- iurinkai, iszlipę nuo kariszkio laiwo, stengiasi sumti tuos japo- nieczius, kurie maizstus sukėlė, bet už juos užstos kiti japonie- cziai. Jeigu tik maizstai pakils dar smarkesni, į juos turėtu įsi- kisztį Japonija, kas greitai ga- lėtu pagimdyti karę tarp Ameri- kos ir Japonijos. Kariszkos gi pajiegos Japonijos didesnės ne- gu Amerikos.

Likosi jau galutinai nuspreš- ta, kad Prancuzijos prezidentas, Faure, atsilankys pas maskoliz- ką carą Pjutės mėnesį. Su pre- zidentu keliaus ir prancuziskas užrubežinių dalykų ministeris.

Anglija po sawo waldžia užė- mē tris salas: Russel, Bellone ir Stuart, prigulincius prie Salo- mono salų, Oceanijoj.

Jeigu laisčiai nesuėmė, tik wieną CASCAR ETS, o iszdegys tawų, už 10 ir 20c.

Isz Lietuwos.

Rubliniai Maskolijos popieriniai pinigai.

Maskolizka izdo ministerija iszdawė padawadyjimā ne leisti daugiaus tarp žmonių popierinių wieno rublio wertes pinigų, bet sykį patekusias į kasą rublines ten palaikyti. Wieton rublinių popierių paleis tarp žmonių cidab- rų. Maskolijos izdas paprastai teip elgiausi su wisoms "bumaszkoms": patekusias į kasą, paskirtas ant panaikinimo, daugiaus ne leidžia tarp žmonių. Kada gi skaitlius žmonių rankose esančių pasina- šina, paskiria laiką ant wisiskų jų panaikinimo; potam laikui jau jų ir kasos ne prima. Kadangi žmo- nės Maskolijoj paprastai laikrasz- czių ne skaito, tai tankiai ir ne- žino apie tokius rando padawady- jimus, atėjus laikui daug panai- kintų popierinių pinigų pasilieka žmonių rankose, bet jie jau ne- turi wertes. Tokiu budo randas su žmonių skriauda prie panaiki- nimo popierinių pinigų wisgi sziek tiek pelno. Tas pats bus ir ant daug už Nėrį mažesnių upių bėlinėmis. Laiko jų panaikinimo randas dar ne paskyrė, bet jis ateis. Todėl žmonės, mokedami mokeszczius į wie-zpitystės kasą tegul stengiasi kasai suteikti kuo daugiaus rublinių popierių, idant jų kuo mažiausiai žmonių rankose pasiliktu. Po rublinių, kur dabar rengiamų ant panaiki- nimo, toliaus ateis kaleina ir ant tr rublinių. Wieton tų popierių, izdo ministeris mat nori paleisti cidabrą, kurio izdo krautuwėse daug prisirinko.

Atlikęs spiritas ir degtinė.

Isz Amerikos.

Žydai fermerai.

I San Francisco isz Philadelphijos atkako 35 druti žydai, atkeliauję į Ameriką isz Maskolijos, kurie nori Kalifornijoje ant farmų apsigyventi. Tie 35 žydai yra išsiskitę vienos žydizkos draugystės, susidedančios isz 1200 žmonių; sanariai jos nori ant paskirtos Kalifornijos raudos žemės plotų fermeriškai. Wedė jumi jų yra Deinard, žydizkos mokslincaus ir rasėjės, kuris stengiasi pagerinti buvį savo Maskolijoje prisaustų vientikių. Mums rodosi, ir lietuviams priderėtų sūzimate bandyti to paties kelio ant pagerinimo sunkaus Amerikoje lietuvių padėjimo.

Trys patzudytes.

St. Louis, Mo. Trys nepažįstami vyršizkiai, netoli Wellsville, Mo. sugulę ant geležinkelio rėlių ir tai teip, kad visų galvos buvo padėtos ant sėnų ir laukė atbėgant trauko; kad tas atsitiko naktį, todėl nieks ne galėjo sugulusių užtemti. Priesz szwintant atbėgo traukas keliančias į St. Louis. Pirmutiniam ant sėnų gulinciam ratai nutraukė su visą galvą, antram sutriszskino kaukai, trečiaj gi teip sunkiai sumalė. Nė wieno negalima nuo mirties išgelbėti. Kas yra patzudžiai, nieks nežino.

Nauji aukso plotai.

Raszo isz Rat Portage, provincijos Ontario, Kanadoj, kad aplinkinėse miesto surado neispassakytai turtingus aukso plotus. Plotus tuos rado naujai padirboje szafotoje kastynių Dominion Gold Mining Co., gilumoj 10 pėdų. Kaip sako, randa čia aukso paweiške smolų, lapų ir kaipo dratą (truksta tik dar izsmusztų pinigų, bet amerikoniški humbugieriai ir iki jų tikisi prisikasti). Darbininkai ir aukso jieszkotojai isz wisur traukia į tuos naujus aukso plotus.

Negrazus motinos darbas.

Lenkizskas laikrasziis, "Gwiazda Polska", paduoda, kad Detroit, Mich. 14 metų Ona Patrikas, jos 12 metų sesuo Morta ir 16 metų brolis, Feliks, likosi siūnti, kada Ona wogė wienojje grocnerėje 90 c. Sude wai kai teisinosi, kad jie izstikro wogė, bet darė tą todėl, kad motina juos siūntino "ubagauti" po miestą, bet jeigu kokią dieną parnesė per mažai surinktu pinigų, tai už tinginaiwimą muszdawo. Todėl jie paprastai stengėsi padauginti dienos surinkimą wagystomis, idant apsisaugoti nuo muszių. Sudžia teip bjauriai motinos auginamus waiurus nusprendė patalpinti į pataisymo namus. "Gwiazda Polska" sako, kad ta bjauri motina esanti lenkė.

Sumazejimas ateliu skaitliaus.

Žinios apgarsintuos ateliu užweizdos parodo, kad szj metų skaitlius ateliu diktai sumazėjo. Per paskutinius 9 mėnesius atkako į Ameriką swetimų ateliu 142941; pereinę metų per tuos paczius 9 mėnesius atkako jų 200636. Taigi szj metų atkako mažiau ant 57695. Metai, pagal ateliu užweizdos skaitymą, baigiasi 30 d. Sėjos. Taigi nuo pereinę metų 30 Sėjos, iki tam laikui szj m., atkako ant 93000 žmonių mažiau negu per tokį jau laiką pereinę metų. Daugiausiai sumažėjo skaitlius ateliu atkako į New Yorko portą. Čia szj metų atkako jų ant 70000 mažiau negu pereinę metų.

10 indijonczu nusinuodino.

Ant parodos Maloes Pointe, ant ašero Mille Laes, kur buvo teipogi ir dalis indijoncziams paskirta, sugabenti ant tos parodos indijoncziai, sugriebė kokiū ten budu keletą stiklinių "Pain Riter" (kwėpalų plaukų tepimui) sutaisytų su spiritu. Indijoncziai, kaip ir daugelis lietuvių, labai megsta degtinę, taigi ir sumislyjo tuos plaukų waistus gerti. Nuo jų wienok gėrusieje nusiuodino; penki indijoncziai pasimirė, penki gi dar gyvi, bet teipogi, turbūt, tarės mirti. Terp nusinuodinsiu yra indijoncziai wadas, Wee Sug. Indijoncziai kaltina už tai baltwėdžius: jie sako, kad baltwėdžiai tyčia nuodų uždawė, idant indijonczius iznakinti. Wisi čia bijosi, idant isz to neužgimtn koki nors maisztaiz.

Amerikonys nekenczia nieko swetimo.

Nuo tulo laiko amerikony pradeda žengti maskolij takais; urėduose rods maskolizska rėda nuo seniaus atsirado; dabar gi apsiereiskė ir nekencimas swetimui ne amerikoniškų ženklių. 4 d. Liepos, Leadville, Col. atsitiko wiskiose miesto dalyse maisztai. Apisigweng čia ariai, isz priesties apwaikszcziojimo paminėjimo iszsaluosawimo Amerikos isz po Anglijos waldžios, papuozė sawo namus žalioms ariizskoms wėlawoms. Amerikiezių minios reikalawo, idant tos wėlawos butų nuimtos, bet kad nepaklausė, jie pats jas nuiminėję ir draskė. Paskui užpuolė ant durų ir ekspresų wėlimų, kuriais ariai waziawo ant pikniko. Nuo wėlimų teipogi nuplėzė žalius ariizskus ženklus. Kalifornijoje draskė portugalizskas wėlawas. Portugalieziiai pasiskundė sawo randui ir todėl Amerikai dabar atseis teisintis ir perpraszyti Portugaliją. Ką čia rodosi žalia parwa gal amerikonomas kenkti.

Smarkus sztriktaris susimuszmas.

Pittsburg, Pa. Ant sztriktarų linijon, ant. Forber str., pakalnėje wienas sztriktaris iszszoko isz rėlių, kitas bėgantis į pakalnę žemyn susimuszė su pirmutiniu; ant jų gi užbėgo dar trečias, pilnas pasażierių. Susimuszimas buvo labai smarkus. Prie to 5 žmonės likosi mirtinai apkuliti, lengwiau gi apkuliti yra apie 20 žmonių.

Explozijos.

Pittsburg, Pa. Pereinę subatą iszlėkė ir padanges garinis katilas dirbtuwėj "Union Salt Works", ant kertės Page ir Beaver ul., Alleghany. Du darbininkai likosi ant wietos uzmusati, du sunkiai, gal mirtinai sužeisti.

Hartwille, Ten. Ant farmos Alleno, netoli nuo čia, atsitiko smarki garinio katilo eksplozija. 9 darbininkai likosi katilo skeldaurų su wisu sudraskyti, 5 gi sunkiai sužeisti.

Andie, Ga. Explodawo čia wienoj dirbtuwėj garinis katilas. Explozijos trys žmonės likosi su wisu sudraskyti, penki gi sunkiai sužeisti.

Karscziai ir audros.

Cincinnati, Oh. 5 d. Liepos, atsitiko čia 12 myrių užgautų saulės spindulių žmonių. Apie 4 walandą po pietų užliko smarki audra. Perkunas trenkė į daugelį namų mieste. Ant upės Ohio daugelį laių nutraukė nuo inkaro ir wanduo nunesz juos toliaus, kiti susidauzė.

Ties Bourbonnis ir Govoor perbėgo smarkus sukury. Daržuose daugybė medžių isz szakų iszrowė, sugriowė daug triubų. Druage su tuom siautė ir smarki audra; perkunas uzmuszė daug besigananczių galwijų, uždėgė keletą triubų ant aplinkinių farmų.

Stoux City, Ia. Westfielde, netoli nuo čia, trenkė perkunas į namus Charleso M. Clanslando ir uzmuszė patį jų sawinją, jo motiną, pusbrolių ir tarnaitę. Pereinę pėtnyzių jų kaimynai, atkakę į swezius, bet radę duris uždarytas, jas iszwertė ir kambary radu wisus namų gywentojus jau ne gywus.

Miestelis Lovuy, Min. likosi su wisu baisios wėtros izgriztas. Keturi žmonės prie to likosi uzmuszi, sužeisti yra apie 10.

Columbia, S. C. Pulkas mies-to gywentojų užpuolė ant netoli pastatytos mormonų bažnyčios ir į ją su wisu sudegino. Kyla čia mat nekencimas mormonų sektos. Teisybė sakant, amerikony ne wien mormonų, bet wisko, kas ne amerikoniškaz, nekenczia ir wisame tą nekencimą rodo.

Ant atkakusio isz Panamos į San Francisco garlaiwio, "City of Para", ant kelio esant, trečdalis pasażierių apsigro geltonuoju druzgiu, isz kurių apie 20 numirė. Atplaukus į San Francisco garlaiwį sulaukė kwarantėnoje.

Batesvill Ark Laikie iszkilmingo apwaikszcziojimo 4 d. Liepos, nuo eksplozuojančių medegų uždėgė turtingiausia miesto dalis. Ugnis iszainkino wisą miesto widurį su

didžiausiomis krautuwėmis. Prie to sudegė ir daug žmonių.

Wisuose rytiniuose, pietiniuose ir widuriniuose Suwienų Wiespatysczijų sztetuose neiszpaskaiti karscziai, tuom tarpu atėjo žinios isz Denver, Col., kad čia 3 d. Liepos diktai pasnigo.

Už pusę prekės į abi pusi.

Prie pabaigos Fotografizskos Draugystės mitingo, kurį laikys Celoron, N. Y. ant Chantanqua ašero, Nickel Plate geležinkelis, nuo 12 iki 20 Liepos, pardawinės tikietus į ten ir atgal už pusę prekės. Tiktetai bus parduodami 11 ir 12 Liepos ir geri ant sugrijimo nuo 16 iki 20 Liepos. Kas dien iszwaziowis iz Chicago trys greitieji trukai, kuriuose yra prirengta geriausia wigada dėl keliaujančių.

Dėl geresnės informacijos tame reikale atsiszaukite arba adre suokite prie jeneralizsko agento J. Y. Calahan, 111 Adams Str. Chicago, Ill.

Dipas ant kertės Clark ir 12 tos ul.

Isz darbo lauko.

Pereinę sanwaite Suwienų Wiespatysczies buvo 241 nusiabankrutinimas; Kanadoj gi 30; taigi isz wisu 271; pereinę metų, ta paczia sanwaite, buvo jų 279. Duno agenturo pranesza, kad pereinę sanwaite reikalawimai tulį iszdirbim pasidaugino. Kaslink pasimažinimo darbų geležies ir plieno dirbtuwėse, tas pradžio wasaros buwa kas metų. Amerikos plieninių szėnių geležinkelams dirbtuwės gawo reikalawimą nuo Indijų geležinkelų dirbdinti szėnis, kadangi Amerikos dirbtuwės padirba jas ant 5 dol. už toną pigiau, negu Anglijos dirbtuwės. Rengiamas wienok kalnakazių sztraikas gal atsiliepti sunkiai ant kitų dirbtuwų. Ban-kuo aparaocijos didesniuose miestuose Suwienų Wiespatysczijų ir Kanados pereinę sanwaite buwo ant trečdalis didesnis, negu ta paczia sanwaite pereinę metų; imant gi tikt Suwienytas Wiespatysczies, jos pasirodė mat 3, 7% mažesnis negu pereinę metų; Chicagoj gi jos mažesnis net ant 16%.

Columbus, Oh. Rezidencija darbinčių organizacijos "United Mine Workers of America" čia yra. Ta organizacija užgryė pakelti sztraiką nuo 4 d. Liepos wisose Amerikos anglių kastyne. Urėdninkai darbinčių organizacijos sako, kad sztraike imtu dalywumą 350000 darbinčių. Jeigu wisi darbininkai eitu tikt isz wien, ne reiktu čia ilgo sztraiko; kompanijos turėtu greei tai sutikti ant darbinčių reikalawimo.

Aut farmų apie Forestville ir Dunkerque dirbanti prie žirnių walywo italizski darbininkai pakėlė sztraiką. Reikalauja jie po 15 c. už buszėl iszwalytu žirnių, darbdawiai gi moka tikt po 10 c. Wieton paliowusių dirbti italijonų, lenkai tuojaus pasisulė fermeriams dirbti už 10 c. už buszėl. Italijonys wienok užpuldinēja ant užemsųjų jų wietas lenkų.

Milwaukee. Dirbtuwės Illinois Steel Co. Bay View, netoli Milwaukee, likosi uždarytos. Atidaryti jas žada tikt tasyk, kada sawininkai kitų dirbtuwų susitaikys su Amalgamated Association organizacija kaslink naujo už darbą uzmokesnio tarifo. Dirbtuwėse Bay View dirbo 900 darbinčių.

Jacksonville, Fla. Cigarų dirbtuwų darbininkai ne sutinka, idant isz jų uždario butu nutraukta 10% ant szelpimo rewolucijos ant Kubos. Szelpiti rewolucijai priderėtų Amerikos milijonieriams, o ne darbininkams, kurie ir teip wos tiek uždriba, kad gal iszmisti.

Kalnakazių organizacijos rengia ant syk wisur sztraiką. Daugelis atskirų organizacijų prieszinasi wietiniams kokiose nors kastyne sztraikams, bet ant sztraiko wisur ant syk noriai sutinka, kadangi tokiu tik budu galima darbdawius priworsti taikytiesi prie darbinčių reikalawimo.

Marquette, Ill. Darbai prie anglių pradėjo geriau eiti, bet mainieriai netrukus žada sztraiką pradėti.

To paties miestelio darbininkai, kurie buwo ant "boardo" paskitus, pakėlė sztraiką priesz brangų mokestį už boardą ir tokiu budu priwertė wisą miesto gaspadines duoti "boardą" ant 50c. pigiaus ant mėsio.

Danville, Ill. Kalnakasiai Westville Coal Co. buwo pakėlė sztraiką, bet kad kompanija sutiko ant darbinčių reikalawimo, todėl grįžta jie prie darbo. Apie Danville kitur sztraiko nerengia.

Pittston, Pa. Negaliat susitaikyti organizacijai geležies ir plieno dirbtuwų darbinčių su fabrikantais, kaslink naujos uzmokesnio už darbą tarifo, 85000 darbinčių gal atsirasti be darbo.

Akron, Oh. Sudegė čia dirbtuwės "Akron Iron & Steel Co." ugnis padarė blėdies ant 100 000 dol. Per tai diktai darbinčių neteko darbo.

Cleveland, Oh. Sztraikas darbinčių Britton Rolling Mill Co. dirbtuwų pasibaigė. Kompanija sutiko ant darbinčių reikalawimo.

Pittsburg, Pa. apskritį 82 anglių kastynešė paliowė dirbė, 26 dar dirba. Isz wisu sztraikuoją čia 12000 kalnakazių.

Darbininkai Grefton Quarry Co. akmenų skaldinycių, Niagara, paliowė dirbė todėl, kad kompanija numazino jų uždarbį.

Monongahela City. Isz 8000 kalnakazių szito apskriczio, 6000 sztraikuoją.

Mowagua, Ill. Kalnakasiai ozionykszių kastynių paliowė dirbė.

Horton, Tex. Wisi tarnaujanti ant sztriktarų pakėlė sztraiką.

ISZ

Lietuwiszku dirwu

Atsiszaukimas Plymtho Pa. lietuwiszko parapijos komiteto.

(Atsiasta)

Pas mus traukianci nesutikimai tarp parapijonų ir prabaszcziaus. Priežastį nesutikimų pagimdė: 1, kad kunigas mokoję wyskupui 75 dol., ant ko darė kolektas, bet jeigu pinigų surinko mažai, tai ne pritenkančias emė isz parapijos kasos, nepasiklausęs parapijos komiteto; kaip katruose metuose kolekty su wisu ne darė, bet wisp sumą emė isz parapijos kasos. 2, Jeigu kas sugedo isz klebonijos rakandų, kunigas dawė taistyti, bet mokoję už pataisymą isz parapijos kasos. Parapija, ant sawo susirinkimo pereinę metų nutarė, kę priėmė ir Komitetas, jog kunigas teip wyskupui, kaip ir isz parapijos kasos, bet isz sawo kiesziaus priwalo mokėti, kadangi turi gėrą algą ir didelius plaukumus. 3) Gruodžio mėnesį pereinę metų, ant parapijos mitingo likosi iszrinkti trys wyrai dėl peržiurėjimo parapijos knigu nuo uždėjimo parapijos. Peržiurėjimai knigu pabaigė sawo darbą Kowo mėnesį szj metų ir pribuwę ant parapijos mitingo apreiškė, kad isz knigų pasirodė, jog pas enajį parapijos kasierių yra 2000 dol. pinigų; tuom syk kasieriumi buwo patsai kunigas. Toli isz parapijos komiteto nukaktę pas kunigą, papraszė jų 2000 dol., bet tas ant praszyto atsakė su piktumu, kad nė jokių parapijos pinigų ne turi ir kad rewidentų apreiškimas neteisingas. Jis perstatė isz sawo pusės tris wyrus dėl peržiurėjimo ty paczių knigų. Tie gi, kunigo paties paskirti rewidentai, peržiurėję knigas, Balandžio mėnesį, ant parapijos susirinkimo apreiškė, kad apart rastų 1000 dol. pinigų, pasirodė, kad kunigo daugiaus surikta negu izmokėta ant 2063 d. 60c, taigi, kad tiek pinigų parapijos kasoje nepretenka. Da lis atskirų organizacijų prieszinasi wietiniams kokiose nors kastyne sztraikams, bet ant sztraiko wisur ant syk noriai sutinka, kadangi tokiu tik budu galima darbdawius priworsti taikytiesi prie darbinčių reikalawimo.

Nors kunigas Burba parapijos komiteto ir seniaus neužkentė, tai pareikalawimas pinigų ji dar labiauš ipykino, jis atsakė, kad nuo szio laiko nė joki komiteto nepripažinstą, isakė pinigų jam ne dawinėti ir parengė pats kolektas. Pas mus prie durų buwo pastatyti du wyrai, kurie nuo iszeiunai isz bažnyčios nepripažinczių prie parapijos rinko deszimtukus, ipykęs ant komiteto už reikalawimą palaikyti pinigų, kun. Burba ir tuos atstatė. Pereinę mėnesį kolektawo pats kunigas, bet kad isz to buwo mažą nauda, sumislino wėl rinkti naują komitetą. 27 Berželio, suszaukė į Pajaujo sąlę parapijos mitingą dėl iszrinkimo naujo komiteto, kadangi nuo laiko kada dabartinis preekalawo sugrijimo pasisawintų parapijos pinigų esanczio ne nori pripažinti; seniaus, nors ji ir pripažino, bet ne užkentė. Wienok čia teipogi nepasisekė, kadangi parapijonai wienbalsiai iszrinko senus parapijos komiteto sanarius. Tas kunigas wėl suerzino, jis barė parapijonus ir liepė tiems, kas ne nori jo klausyti, atitraukti nuo parapijos. Mums wienok rodosi, kad daug teisingiaus butų, jeigu arkdantis twarką kunigas pasitrauktų, o ne szimtai parapijonų, tiek pinigų ant parapijos imokėję. Komiteto sanariai:

KOMITETAS.

Wincas Dzodolikas,

Jonas Lizas,

Ludwikas Wagnagiris,

Paulius Stankewiczia.

Atsiszaukimas Philadelphios Lietuwiszko Gedimino Klubu.

(Atsiasta)

16 d. Birželio, laikėsi susirinkimas "Lietuwiszko Gedimino Klubu" Philadelphioj, Pa., laike kurio likosi perskaitytas straipsnis patilpęs nr. 21 "Vienybės". Sanariai Klubu, patėmyję tame straipsnyje melagingus, sukraipytas, neteisingas apie Klubą žinias, nusprendė atsiliepti į lietuwiszkus laikraszczius ir iszaisz kinti tikrą teisybę.

Į Klubą priguli 70 sanarių, bet terp ty atsisalo 12 tokių, kurie, nesuprasdami mierių ir reikalų, bet kitiems pawydėdami, stengėsi wisai jį paardyti. Pirmiausiai pawogė Klubu charterį, tikėdami, kad be jo Klubas ne galės užsilikti. Kadangi tuom ne suardė, bandė kitokių budu: ant susirinkimo stengėsi atkalbinėti sanarius, paskui pakėlė riksmą ir suardė sustinkimo twarką, norėję iszneszti Klubui prigulinczius daiktus. Komitetas ir sanariai matydami, kad kitaip smarkuolių ne suwaidys, kadangi tie rengėsi kitus pertikrinėti su kumszczia, turėjo pakwiesti policmanus, kubie atėję liepė Klubu prieszininkus iszeiti. Tie tai twarkos ardytojai ir likosi isz Klubu iszbraukti. Tie wyrai ne lenkizskų karscziu szilo, tikt lietuwiszku; taigi pasirodo, kad kartais ir lietuwiszkas karsczis gal bet lietu wistei wodingas. Jau treči metai kaip musų Klubas gywuoją ir kyla wis augstynas. Užlaikome puikų namą ir prie jo wieną lietuvių dėl prižiurėjimo Klubu namų.

Padalinimas musų Klubu sanarių, kaip tai daro "Vienybės" korespondentas, į bajorus ir muzikus wisi neteisingas. Jo rasztas rodo, kad čia nerupėjo apie teisybę, tikt kad kokiu nors budu Klubą įkasti. Tokia kritika tikt pats sawę apsiuokino. Musų Klubas nesidalina į bajorus ir muzikus, bet yra Klubu tikrų liuwisų lietuvių, kurie laikomiesi wienybės, iszėmus anų buwusių 12 sanarių. Skaitlius sanarių pasidwigubino per istojimą naujų.

(Prez. Dom. Baronas,

Komitetas Vice prez. Bal. Lunas,

Sekr. K. Kazakaukas

Westville, Ill.

Su didelėmis iszkilmėmis atsi- buwo čia paszwentimas kam- pinio akmens lietuwiszkos bažnyčios, ant ko pribawo wyskupas ir daugelis kunigų. Ant iszkilmių susirinko lietuwai isz wisų aplinkinių. Po ceremonijų prasidėjo piknikas, ant kurio susirinko daugybė žmonių, kurie, graijant gerai muzikai, dailiai linksminosi. Susirinkę wisi dailiai elgėsi. KOMITETAS.

Nuo Skrantono lietuwiszko parapijos komiteto.

Nr. 26 "Lietuwos" patilpo at-

siliepimas Scrantono lietuwiszkos parapijos komiteto, buk iszrinktas ant priėmimo pinigų už tikietus ant parengto parapijos pikniko, kasierius Jonas Raulinaitis, su surinktais pinigais pabėgo. Dabar gi jis pats atsiszaukė ir žada pinigų sugrąžinti; todėl sziuomi atszaukiamie pirmiaus "Lietuwos" patilpusi apkaltinimą.

KOMITETAS.

Fotografų Draugystė Amerikoje

Turės sawo mitingą Celoron N. Y. ant Chantanqua ašero, o Nickel Plate geležinkelis, 11 ir 12 Liepos, pardawinės tikietus į abi pusi tik už pusę prekės, kurie bus geri ant sugrijimo nuo 16 iki 20 Liepos.

Dabar turite gėrą progą aplankyti Chantanqua ašerą už labai pigią kelionę. Tiktetai yra geri ant wisų trijų trukių kasdien iszeinanczių isz Chicago.

Pons J. Y. Calahan, Generalizskas agentas, 111 Adams Str., su noru duos atsakymą ant kiekwieno užklauso kas link minėtos kelionės.

Žmonių apszvietimas wi-sokuuose krasztuose.

Garsus statistikas, Levasseur, laikrasztų "Educational Review" patalpino peseniai rasztą apie žmonių apszvietimą wi-sokuose musų žemės krasztuose. Isz to rasztu matyt, kad Suwienytose Wiespatysczies Sziaurinės Amerikos daugiausiai yra mokslainių ir jos daugiausiai ant jų užlaikymo pinigų iszleidžia, nors negalima sakyti, idant jos apszvietime ant pirmutinio stowėty laipsnio. Ant žmonių apszvietimo, pagal p. Levasseurą, Suwienytos Wiespatysczies iszleidžia per metus \$767000000, Wokietija \$196000000, Prancuzija \$173000000, Japonija \$50000000, ir ant galo trissyk tiek turinti kaip Prancuzija gywentojų, "szwenta" carų Maskolija \$23000000, taigi 33 syk mažiau negu Suwienytos Wiespatysczies. Ant pakėlimo žmonių apszvietimo iszpuola ant kiekwieno gywentojiaus: Prancuzijoje 44 franko, Wokietijoje 64, Maskolijoje 4 franko, Suwienytose gi Wiespatysczies Sziaurinės Amerikos 12 frankų. Daugiausiai waikų lanko mokslaines krasztuose protestonizsko tikėji mo, kur iszpuola 15% widutinizskai, katalikizskuose krasztuose jau nuoszimtis besimokinančių yra mažesnis, mažiausiai lankanczių mokslaines yra szcziatikizskuose krasztuose (Maskolijoje, Bulgarijoje, Serbijoje, Rumunijoje, Grėkijoje). Pagal nuoszimti lankanczių mokslaines, pirmą wietą užima Skandinawija, toliaus Wokietija, Szweicarija, toliaus anglizskos kolonijos pietinės Afrikos ir Australijos, Suwienytos Wiespatysczies Sziaurinės Amerikos; toliaus Prancuzija, Anglija, Belgija, Holandija; dar žemiaus stowi Austrija, toliaus Italija ir Ispanija ir ant galo paskutinę wietą užima "szwenta" Maskolija.

Suwienytose Wiespatysczies daugiausiai mokslainių yra New Yorke, kuriame yra 311 pradinių mokslainių, o jose 270000 besimokinančių waikų. Nežiurint wienok ant tokios daugybės waikų lankanczių mokslaines, daugelis jų nepatelpa dėl stokos wietų.

Wokietijoje daugiausiai mokslainių yra wakariniuose, nuo prancuzizsko rubežiaus krasztuose. Ant 1000 gywentojų iszpuola lankanczių mokslaines: Dortmundunde 165, Krefielde 150, Essemunde 144, Berlyne 136; mažiausiai gi lanko jas Prusų Lietuwos. Poznaniaus ir Wakarinų Prusų provincijos.

Prancuzija, kaip paminėjome, iszduoda ant mokslainių (specijalizskos ir augszciausios mokslainės prie to nepiskaitytos) \$176 000000. Tiek iszleidžia tik ant mokslainių paczių Prancuzijoje, waldybose ant užlaikymo mokslainių eina kitoki pinigai antai ant mokslainių Algerijoje, Sziaurinėje Afrikos, paskirta \$7000000.

Anglijonų nuwarginta Irlandija ir ta daug augszciaus stowi

už turinczių laimę buti po carų waldžia szwenta Maskolija. Irlandijoje yra apie 10000 mokslainių, kurias lanko apie 1000000 waikų, taigi bėweik tiek kiek wisoj Maskolijoje, nors paskutinėje gywentojų yra 25 syk daugiaus, negu nuwargintoj Irlandijoje.

Skėtimasi nuo szilumos wisokių kunų.

Žinote, kad kiekwienas daiktas nuo szilumos skecziasi, nuo szalcio gi susitraukia, pasimažina. Ne wisi wienok daiktai wienai isziskeczia nuo szilumos: wieni isziskeczia labiaus, kiti gi mažiaus. Mokslincziai isztyrė, kad ant szimto laipsnių szilumos pagal placziausai wartojamą Celcius termometrą, taigi nuo laipsnio, prie kurio pradeda tirpti sniegas, iki laipsniui, prie kurio werda wanduo, stiklo sztangele isziskeczia ant 85 milimetru (1 milimetras lygus 0,001 metro, o metras netoli 1½ masto). Waris isziskeczia ant 171 milimetru; misingė 188 milimetru; minkszta geležis 120 mil.; lietaus geležis 109 mil.; plienas 114 milimetru; szwina 282 mil.; cinas 196 mil.; cidabras 192 mil.; aukssas 144 mil.; platina 87 mil.; einkas 298 milimetru.

Skystimai, szildant, skecziasi dar labiaus negu kieti kunai. Senowėj gal kaip kur dar ir dabar, lietuwai numirėlio kambary ant lango statydawo stiklinę pripiltą degtinės ir pagal pasimažinimą arba pasidauginimą joje gėrymo, spredawo ar dwasia numirėlio eis į dangų arba į pragarą. Dabar wienok pats numanote, kad ant to pasirėmus ne galima apie dwasio likimą spresti, kadangi teip pasimažinimas, kaip ir pasidauginimas degtinės stiklinėje pačina nuo kambario oro szilumos. Jeigu, suėjus į numirėlio kambarį daugelį žmonių, oras čia pasidarys sziltesniu, negu buwo pilant degtinę į stiklinę, tai žinoma, kad joje degtinė paskils augstyn, kadangi labiaus iszsilus, ji iszsisks, taigi reikalaus didesnio ruimo. Kaip kietie wienok kunai, teip ir skystimai skecziasi ne wienodai. Jeigu, paweikslan, į koki nors stotką piltume kokio nors skystimo 100000 kwortų prie 0° szilumos ir paskui tą skystimą szildytume iki 100°, tai, paweikslan, jeigu musų stotke būtų gywas cidabras, tai prie 100° musų stotke butų jo daugiaus ant 1815 kwortų, taigi wieton 100000 kwortų, butų 101 815 kwortų.

Gazai nuo szilumos skecziasi dar labiaus negu skystimai. Mokslincziai persitinkino, kad jeigu prie 0° temperaturos koksi gasas užima 1000 kubizskų centimetru ruimo, tai prie 100° laipsnių jie reikalaus 1367 centimetru ruimo, taigi ant 367cm. daugiaus.

Deszimtmietinis Apwaikszcziojimas.

Chicago, 1 d. Rugszpučio, Draugystė Sz. Kazimiero Karalicio, apwaikszczios diens sawo deszimtmietinio egzistawojimo. Apwaikszcziojimas bus nedėlios wakare, Sz. Jurgio parap. salėje, ant 33czios ul., arti Auburn ave., su muzika, dainomis ir prakalbomis; ant galo bus draugystės balius. Prasidės 5 walandą wakare. Įtenga wyro su pana 25c. Dėltogi szirdingai užkwiecia wisus lietuwių ir lietuwaitis atsilankyti.

Su guod. Dr-tė Sz. Kazimiero.

Nickel Plate Geležinkelis.

S

ISZ WISUR.

Prekejas, Juozas Aleksander, isz miesto Lipno, Plocko gub. Lenkijoje, neseniai, su savo pacia ir gimnaziu, isisirengę su kokiais ten reikalais į Prusų, į miestą Törną. Grįžtant vėlai, kada priejo prie rubežiaus, jau nuo maskolizkos pusės buomas buvo uždarytas, maskolizka munitincija jau nieko ne perleido. Aleksander turėjo nakvoti Prusų pusėj, kaime Leibicz, kataliko užlaikomose nakwynės namuose. Namų tų užlaikytojas, tikėdamas, kad jo svečiai turi daug pinigų, juos nuuodino ir idant panaikinti pėdsaką, padegė kambarį, kuriame nuuodinti svečiai nakvojo. Uguj wienok greitai užtėmjo kaimynai, subėgo į pagelbą, iszwertė kambario duris. Dviesčiai buwo jau negyvi, trečiasis dar kwėpawo, bet kol atkako paszauktas gydotojas ir tas pasimiro. Doktoras tuojais persitikirno, kad negyviai likosi nuuodinti. Nakwynės namų užlaikytoją tuojais suareztawo.

Netoli Carewo Sanzursko, rytinėje Maskolijoje, bewuogaujanti girioj, wiename tankumyne užtėmyjo keletą kalwuczių, kurių wirszus buwo uždotos su samomis ir su aglių szakomis. Kalwos tos pasirodė žmonių gywenimais; panaszus jie buwo į szuų budas. Wienoje tokioje budoje rado senelę ir 13 metų jos dukterį. Abidwi buwo labai nuwargusios. Motina jau nuo kelių sanwaiczių nieko newelgė; dukterį gi, kaipo dar ne teip įpratusi, gaudawo po truputį medaus ir žolės, idant teip kaip ir motina galėtų palengwa priprasti apsieiti be walgio, nes kaip sakė, jos ant Diewo garbės nori nusimarinti. Szale buwo kitos dwi kalwos. Jose rado du iszdziuwusiu lawonu. Gydotojas nusprendė, kad tie teipogi badu nusimarino. Jaransko pawietij, kaip sako, yra ir daugiau tokiu budu besimarinančių ant Diewo garbės; tankiai isz kaimo prapuola koksai isz tokių fanatikų ir jie, turbūt, kur girių tankumynuose nusimarina teip, kaip ir szitos surastos moterizskės.

Maskolijoje žmonės su baimė laukia wėl bado metų. Pietinėje Maskolijoje daug blėdies pridirbo laukuose lytus, twnai ir ledai, kurie czia szį metų tankiai ir placizai lankėsi po wisus iszilgai Juodmario krasztus; ledai buwo teip dideli, koki czia žmonės ne atmena. Kas laukuose iszliko nuo ledų, tos isznaikino neiszpaskykti twnai, kurie danguybė laukų užnesė dumbliu ir pieska. Wisose gi iszilgai upės Wolgos gubernijose, taigi krasztuose, kuriuose 1891 m. buwo baisus badas, nuo pawasario ne buwo lytaus. Laukai, dirwos ir piewos iszdegninti saulės spindulių. Gywuliai, dēl nedatekliaus maisto, jau dabar pradeda stipti. Taigi szį metų badas užimtu dar didesnius plotus, negu užėmė 1891 m.

Miestelį Tiwrow, Podolius gub., užliejo užtwinę wandens. Neiszpaskykti smarkus lytus traukėsi per naktį ir diena. Upelis pakilo ir apsmė žmones namus. Gywentojai persigandę wieni bėgo į kalnus, kiti gi sulipo ant peczių, nenorėdami apieisti sawo ukių. Pasikėlę wandens iszardė pylimą nuo prudo, wanduo, isz jo iszsyk iszliejo, nunesė daugybę namų. Kada ant pagelbos užlietam miesteliui atbėgo kaimynai, jau wanduo nesė triobas, gywuliai ir padarus. Kam pasisekė sugriebti szakas pakrantėse auganczių medžių, tas iszliko, kitus nunesė wanduo. Prigėrė daugybę awių, karwii; wanduo nunesė daugybę biezių awilių. Kiek isz wisų žmonių prigėrė, dabar dar nežinia; iki szio iszgriebe tris negywių kunus.

Lenkai nuolatai giriasi sawo apszwietimu. Sztai wienas atsitikimas, kurisai geriausiai tą augstų lenkų apszwietimą parodo. Į wieną kaimą, netoli Warszawa, atwaziawo puodžius. Ukinkai pradėjo skystiesi ant stokos

lytaus. Puodžius parodyjo atkaksti kapą pasikorusios moterizskės ir į duobę pripilti 10 wiedrų wandens, o tą-tyk, tą pacia dieną užeis lytus. Ukinkai suszaukė walszcziaus susirinkimą ir nusprendė padaryti teip, kaip įsakė puodžius. Atkasė kapą ir į duobę pripylė wandens. Atsitiko wienok teip, kad paskui isz tikro užėjo smarkus lytus.

Pietinėje Prancuzijoje neiszpaskykti twnai. Upės Adoun ir Gers iszsiliejo per krantus ir bewiek su wisu užliejo miestelį Auch. Iki szio isz wandens iszgriebe 10 negywių, bet pasirodo apie 300 prigėrusių žmonių. Dar daugiau twnai padarė blėdies Garonos departamentu. Wanduo užliejo miestelį L'Isle en-Daden ir bewiek su wisu isznaikino. Wanduo nunesė 293 namus. Kiek žmonių prie to prigėrė, dabar dar nežinia. Twnai pridirbo daug blėdies ir laukuose, isznaikino didelius plotus jawais užstęty dirwų.

Peterburgo, augszciausiu mokslų moterų mokslainei maskolizskas randas pripažino tiesę parsigabendyti wisokias isz užrubėzių knigas, laikraszczius, rankraszczius be cenzuros ir be muito. Tokių daiktų ateinanczių isz užrubėzių dėl tos mokslainės ne reikia siųsti su wisu į cenzurą, bet nuo paczo tiesiog atsima juos mokslainės užweizda. Panaszias tiesas turi ir tulos mokslizskos draugystės. Jeigu lietuws inteligentai pasirupintu uždėti kokią nors mokslizską draugystę, jie teipogi galėtų iszsidirbti tiesę apturėti be cenzuros užrubėzių iszleidimus.

Laikie atliadų Czenstochowe, ant kurių susirinko daugybė žmonių ne tik isz Lenkijos, bet isz Austrijos ir isz Prusų, suėmė wieną wagilių, kurisai, norėdamas palengwinti sau wogimą, apsirėdė už kunigą, kur galėto, rinko nuo žmonių aukas, kitur tiesiog isz besimeldžiančių kisenių wogė maszuoles; net ir spawiedojo ant atliadų atkakius žmonis. Ji sugriebe bažnyczioj bewagiant isz kiseniaus maszuolę; žmonės czia jau butų ji sudrasę; iszgelbėjo wienok ji bažnyczios tarnai.

Isz Atenų, Grekijoje raszo, kad porte Piraeus atsitiko kruwinos musztnės terp miesto gywentojų ir girtų maskolizskų jurinikų nuo karizsko laiwo. Laiwo kapitonas, Nelidow (sunus maskolizsko pasiuntinio Konstantinopoluje), likosi grekonų sunkiai sumasztas. Wisur mat, kur tikt progą atsitinka, maskoliai pats labiausiai gadina sawo garbę. Melgystės maskolizskų laikraszczių, iszgirančių Maskolijos rėdą, užrubėzuse nieks netiki, kadangi pats maskoliai geriausiai sawo pasiėlgimu parodo, kad tie iszgyrimai yra melagingi.

Republikoj Chili, pietinėje Amerikoj, terp dirbančių luomų didelis wargas. Randas nieko ne daro ant pagerinimo darbininkų buwio. Darbininkai suszaukia mitingus ir kelia protestus todėl, kad tenyszczizme kongrese, teip kaip ir Washingtono senate, negaligai užbaigti darbų su nauja maitų tarifa. Jeigu su tuom trauks dar ilgiaus, minios baduojanczių darbininkų gal maisztus pakelti.

Wienas isz alkunių Dunajaus Kilija, neiszpaskykti užtwinio, užliejo ir miestą Kiliją, kurisai po kare 1877 m. Maskolijos likosi nuo Rumunijos atimtas. Wanduo nunesė 400 namų ir pertai didesnė gywentojų dalis neteko pastogės, nė maisto. Jeigu wanduo pakiltų dar augszciaus, miestelis galėtų tapti su wisu twno isznaikintu ir nunesztu užtwinusių wandenų.

Telegramai atėjo nuo Dane salų, ant Sziaurinių Ledinių jurių, ir Stokholmo, pranesza, kad orlaivis Andre'o, ant Spitzbergeno, kuriuomii tasai mokslinczius rengėsi lėkti prie sziaurinio žemės galo; buwo pabaigę Sėjus su wisu ant iszlėkimo parengtas. 1 d. Liepos mokslinczius žadėjo ant jo iszlėkti į sawo kelionę.

Ant Kaukazo, Dagestano apskritij, 22 d. Gegužio, užkilo juodas debesy, isz kurio pradėjo smarkiai lyti; wanduo wienok buwo ne paprastas, taigi ne prėskas, tik suriai kartus, taigi toks, koks yra jurėse ir karsztas, kaipi werdantis. Nuo to lytaus medžių waisiai ir lapai sudziawo.

Londono laikrasztis, "Daily Mail", pranesza, kad Iszpanijos provincijoj Tucharie, kalnuose iszmėtyti kaimai degą ugnis traukia 20 mylių placizai ir jos neistengia užgesinti. Isznaikino ji su wisu daugybę kaimų, gywulių, o gal ir daug žmonių gywaszczių.

Kaime Warisi, Kutaiso gub., ant Kaukazo, gywena gruzinas kuniigas, Georgadze, kurisai szįdien turi 140 metų amžiaus. 1809 m. buwo jis jau kunigu. Turint 90 metų iszdygo jum kiti dantys, kurie ir dabar balti ir dailūs. Senelis dar drutas, pats waikszočia be lazdos.

Isz ugnakalnio (wulkano) Mayan netikėtai pradėjo werztiesi ugninis skystimas ir nuplaukė ant kaimo Liboug, kur 120 žmonių jame sugėdė. Triobos, tabako plantacijos likosi iszdegnintos. Tasai degantis skystimas isznaikino ir daugiau kaimų.

Egipte, dėl neiszpaskyktų karszczių, dega czieli cziabuwii egiptijonų kaimai; ugnis isznaikino ir teip ne didelius cziabuwii turtus. Kaime Abu Tor 3000 žmonių ne teko pastogės, kaime Mokeish tokių yra 913. Sudegė ir diktai žmonij.

Krimo pussalį, pietinėje Maskolijoje, atlankė wėl baisus ledai, ypacz gi pawiecziuose Eupatorijos ir Berdiansko daug jie pridirbo blėdies. Daugelis kaimų yra wandens užlietų; twnai isznaikino daugybę gywulių, nunesė daug triobų.

Wokietijos widurių ministeris iszdwė įsakymus parubėzių waldzioms, gerai daboti atwežama isz Amerikos kiaulieną. Motams czia isz palengwo rengia apsunikinimus ant atwežamos isz Amerikos kiaulienos.

Dardanelius jurių sriugioj, Turkijos pakrantėse, susimuszė du wokizski laiwai: Rembeck ir Berthold. Pirmutinis paskendo, o su juom ir 14 jurinikų prigėrė. Waltis iszsiusta nuo ausrijokizsko laiwo ant gelbėjimo skęstanczių, ant jurių apwito ir nuo jos du austrijokizski jurinikai prigėrė.

Laikie paskutinių twnų Galatze, Rumunijoj, daugiau kas szimtas žmonių prigėrė. 20 000 žmonių neteko pastogės; daugeliui truka maisto, kadangi žmonių turtus wanduo nuwesė.

Netoli stacijos Bikowo, ant Maskwos Kazanias geležinkelio (Maskolijoj), iszszoko isz rėlių geležinkelio trukis; prie ko 4 žmonės liko užmuzsti, suzeistų gi pasirodė 11, isz kurių 6 suzeisti labai sunkiai.

15 d. Sėjos iszdegė bewiek pusė miestelio Mordy, Sedleco gub. Sudegė isz wisu 150 namų, neskaitant kitokių triobų.

Bulgarija atėjo žinios, buk maras apsiereiskė jau Konstantinopolij.

Dėl wisų žinios.

Sziuomi praneszu wisiems mano pažistamiems ir kostumeriams, kad asz perkėliau sawo "Barber Shop" isz Pulaskio salės, isz po nr. 800, ant kitos pusės uyleczios, po nr. 799 S. Ashland ave. prie szais Pulaskio salę, kur dabar turiu wisą kuongeriausai įrengtą dėl atlikimo darbo barberystės. Dėlto gi szirdingai užkwiecziu wisus pažistamus ir senuosius kostumerius atsilankyti pas mane szioje naujoje wietoje. Su guod. J. ZACHAREWICZIUS, 799 S. Ashland ave.

Ne rukyk tabaką ir nespandyk, nes tai trumpla tawo amdi. Jeigu nori atsigyryti nuo tabako ant wiesos ir pastoti aweliu, uweru ir ayliu, imk grydėlą wadinama NO-TO-BAC kuris perdirbia slipnias žmonis in tyruis. Daugelis, kurie jamęgi szias grydėlis, in desimtis dienas, jau swere dezinu swere wiesas. Apie 600 000 žmonių tapo iszgydynais. Pirk NO-TO-BAC nuo sawo apšwiesio, isz gwarancija, us 50c. arba us \$1.00. Apšwiesiu isz gwarancija. Pateisyti isz Sterling Remedy Co., Chicago, arba New York.

GEOGRAFIJA

ARBA

MOKSLAS APIE ŽEME.

I DALIS.

Pagal prof. Archibaldą Geikie ir kitus.

(Tęsa).

tinų. Ant Indiszko oceano swarbiausia srovė szilto wandens yra teip wadinama Mozambizska, kuri teka per sriugą terp didelės salos wadinamos Madagaskar ir Afrikos kietzemių, ta srovė szildo rytinius pietinės Afrikos krantus.

Ant pawiekselio nupiesztos dryziatis yra sziltos srovės, nupiesztos gi sutraukomis — szaltos.

Apart sziltų srovių, nuo szaltų poliarizskų jurių plaukia prie ekwatoriaus szaltos wandens srovės: tokia srovė isz Sziaurinio oceano, arba isz Sziaurinių Ledinių jurių plaukia į Atlantiką per tarpą terp Grenlandijos ir Labradoro; atnesza ji didelius ledinius kalnus; srovė ta iszskverbia į tarpą rytinės Amerikos krantų ir anos szilto wandens srovės Golfstromu wadinamos; ta szalta isz Ledinių jurių srovė ir padaro, kad krasztai prie rytinių Amerikos krantų yra daug szaltesni negu Europoj. Szaltų srovių isz Pietinių Ledinių jurių yra daugiau, kadangi ten terp oceanų nėra žymių rubezių, taigi nieks szaltų srovių ne sulaiko. Trys isz tokių szaltų srovių isz Pietinio oceano, arba isz Pietinių Ledinių jurių, szaldo wakarinius Australijos, Pietinės Afrikos ir Pietinės Amerikos krantus; paskutinę wadina peruwianizska srove. Ji tą padaro, kad wakariniai krantai pietinės Amerikas yra daug szaltesni, negu turėtu buti.

Tos šanzijos jurėse srovės, arba tos tekanczios per jų widurius upės, paeina nuo pucziančių ant jurių vėjų; wėjai tie tulose krasztuose puczia bewiek be persimainymų vis tie pats. Wėjai tie isz pradžių įsiubuoja tik wirszutinės wandens eiles, bet per ilgą laiką wirszutinės eilės patraukia ir apatines, ir wanduo sykį įsiubotos pradeda tekėti, plaukti į sykį pastumta krasztą ir tai teip, kad paskui, nors wėjas ir persikeistu, tai wanduo per įsiubavimą teka jau toliaus pats nors ir prieš wėją.

Srovės tos ne tikt kad turi didelę įtekam ant klimato kokio nors krasztu, bet atsiliepia ant srekybos ir jurinikystės; szįdien dėl garlaivių tos srovės jau ne turi tokios wertes kaip dėl žeglinių laių, bet paskutinį visgi yra daugiau negu garlaivių.

Taigi dabar žinote jau, kad jurės nuolatai kruta, kad ant jų pawirszius darosi vilnys, kad jurių pawirszius tai pasikelia, tai wėl nuslugsta, kad ant jų pawirszius teka wandens į tą krasztą, į kurį paprastai puczia wėjai ir kad apart to, jurėse yra labai placzių ir gilios srovės.

Kodėl ant jurių darosi vilnys? Nuo ko tas paeina, galite pats persitikrinti. Paimkite koki indą ir pripilkite jį wandens, paweikslan, lovį, ir puskite isz wieno jo galo ant wandens. Nuo jų kwapo darosi ant wandens vilnis, kuri prasideda toj wietoj, nuo kurios pradėjote pusti ir traukia toliaus, pakol ne pasidalsys į mažesnes vilnis, kurios muszasi į lovio krasztus.

Tą, ką matote lovij, tas pats darosi ant didelio oceano. Rauszslėjimaisi wandens pawirszius paeina nuo krutėjimo musų atmosferos. Wėjas teip jau sukrutina oceaną pawirszių, kaip jų kwapas wandeni lovij. Wėjas sudavęs į jurių pawirszių, padaro vilnį ir pusdamas nuolat, suteikia jai vis didesnę pajėgą teip, kad laike didelės wėtos, jurių vilnys iszkyia į neiszpaskyktą augztumą.

Jeigu vilnys bėga prie kietzemių, tai jos wiena po kitai atsimusza į krantą, visai teip, kaip jų pucziamą vilnis lovij atsimuszė į kitą jo galą. Vilnys nelaukia muszė net ir tąsyk, kada wėjas jau paliowė putę, teip kaip ir jų wilnis dar krutės, nors ir paliausite ant wandens putę. Jurių pawirszių, sykį įsiubutas, ne tuojais liaujsi krutėjęs, kaip tik pasiliowė pajėga, kuri jį įsiubavo, bet siubuoja vis tolyn, vis palengwyn, kol ne apsisistos su visu.

Krutėjimas jurių riszasi su krutėjimu musų žemės atmosferos. Krutėjimas oro, tai silpnesnis, tai wėl smarkesnis pakelia ir jurių wandenų vilnis. Jeigu per tulą laiką oras nekruata, tai ir jurių wandens paliauja krutėję; kaip tik wienok dangus apsiniaukė, užstojo smarkus wėjas, tai ir jurių wandens įsiubuoja, vilnys lipa vis augstyn, bėga prie žemės ir dauzo jos krantą.

Jurių wilnys daug krantams blėdies atgabena. Kas metų ardo jos žmonių nupiltus pylimus, graužia ir nuplauja kietzemių dalis ir iszmeta ant kranto likuczius nuo susidanzusių laių ir tai teip, kad apart naikinimų kietzemių pawirszius, kokius atlieka lytus, szalcizai, upės, naikina kietzemių krantus ir jurės.

Ant nuolotų krantų aiszkiai matyt, kokius naikinimus daro jurių wilnys. Ant iszklusio kranto matote uolą giliai nuo apaczios pagrauztą nuolatai muszanczių į ją wandens vilnių. Tulose wietose, kietoje uoloje, wilnys iszgraužia giliais olas, arba tiesiog pergraužia atskiszuojį jures kietzemiio lieziuvį ir isz tokio lieziuvo padaro salą isz wisų pusų wandens apsemtą. Prie kranto matyt neiszpaskyto didumo uolos szmotai, kurie prigulę pirmia prie iszklusius uolos, bet paskui juos jurių wilnys nuplėszė ir jungianczias dalis wanduo nunesė toliaus. Dar toliaus nuo kranto matyt isz wandens kyszanti akmenys; jie rodo, kad toj wietoj buwo seniaus dideli uolos szmotai, kuriuos wilnys paskui sutrupino į mažesnius akmenis; dar

Paveikslėlis 20. Kaip wilnys naikina kietzemių krantus.

toliaus jurėse matyt wietą, į kurią wilnys dauzosi, wietą tokią wadina rifais; jie paeina nuo seniaus czia besitraukianczios krantų linijos; taigi czia matyt, kad jurės paweržė kietzemiio szmota, jos giliaus į jį įsigraužė.

Tulose wietose rytinės Anglijos krantų, kur uolos lengvai iszgaruoja, jurės įsieda į kietzemių po 6—10 centimetrų per metus. Miesteliai ir kaimai, kurie buwo prie

kranto porą szimtmečių atgal, isz palengwo isznyko, o wietą, kurioj jie buwo pastatyti, szįdien užima Sziaurinių Jurių wandens. Wakarinių wienok krantų Irlandijos ir Szkotijos, kurių uolos yra labai kietos, wandens ne gali teip greitai įveikti, taigi tos krantus naikina labai palengwa.

Jeigu kada nors busite ant jurių kranto, tai pats pamatysite, kaip jurės naikina krantą. Jeigu krantas isz pieskos, tai matote, kad drauge su wandeniu, kruta ir kranto pieska ir žvyras ir jeigu žvyras stambus, tai giridite kaipi baladonę; tas paeina nuo susidavimo wieno į kitą mažų akmenaczių; baladonė ta buwa kaip kada teip smarki, kad ją giridite ant kelių wiorstų nuo kranto. Kaip tik atėjo wilnis prie kranto, tai matote, kad ji pagriebė žvyrą ir mažus akmenaczius, rita juos wėl ant kranto, bet pasitraukus wilnims, jie wėl nusirita žemyn ir t.t.

Dėl nuolatinio wandens krutėjimo žemyn ir augstyn, pieskos kruopelės ir akmenacziiai trinasi wien į kitą kaip grudai girmose. Tokiu budu wanduo juos, teip sakant, sumala, sunaikina. Akmens vis labiau mažinasi, pakol ant galo neperiskeis į pieską, ta gi dar labiau susmulkėjusi tampa wandens toliaus į jures nunesza ir ten nupuola ant dugno.

Tokiu budu nuo kranto nusitrina ne tik smulkios žemės dalys, bet ir kietos uolos ir akmenys, kaip tik isz po smulkųjų iszkyia augstyn. Besidanzant wilnims į krantą, jų neszami akmenacziiai dauzo krantų uolas. Kiek wienoje wietoje kranto wilnių stumiami akmenacziiai graužia isz palengwo ir kiekiausia krantų uolą, pakol joje neiszgrauž didelės olos, teip antai, kaip upė iszgraužia sawo lovį. Tokiu budu akmens besidanzdami susitrina ir pawirsta į pieską, bet jų wietoj wanduo atgabena kitus. Jeigu nuslugus wandenims įeiste į tokią wandenų krantuose iszgraužtą olą, tai pamatysite, kaip jos sienos szvelnios, nulygintos ir kaip dailiai nulyginti ir nutekinti akmenys ant jos dugno esanti. Wisą tą padarė jurių wanduo.

Jurių dugnas.

Kiek isztyrė, jurių dugnas su visu panaszus į kietzemių pawirszių. Yra ant jų dugno iszkilimai ir lygumos, klonyis ir kalnai. Negalime matyt jurių dugno, dėl jų neiszpaskyto gilumo, bet nuleidę ant dugno ilgą szniurą, ant galo kurio pririzsta kokia nors sunkenybė, galime persitikrinti, kaip giliai yra jurės kokieje nors wietoje, teipogi galime isztirti koks yra dugnas, paweikslan, ar ant dugno yra uola, pieska, žvyras, dumblas arba ar jis iszklotas smulkiais jurių gywuolių dežėmis. Matavimą jurių gilumos wadina sondawimu; prietaisą gi dėl to wadina sonda arba lotu.

Sondawimus arba matavimus jurių gilumos darė daugelyj wietų ir szįdien jau žinome sziek tiek apie ypatybes jurių dugno, bet visgi daug liekasi dar isztirti. Geriausiai isztirtas yra Atlantizsko oceano dugnas. Matavimai daryti, klojant ant oceano dugno telegrafo dratus terp Anglijos ir Amerikos, parodė ant drato kelio gilumą 3300—5000 metrų (metras 3,3 pėdos), kas atsako 4 wiorstams. Kaip kur wienok yra gilus įdubimai, kur randa bewiek du syk didesnę, negu czia parodyta, gilumą. 160 kilmometrų (netoli tiek wiorstų) į sziaurius nuo salos Portorico rado gilumą 8800 metrų. Didžiausia gi giluma sziaurinėj Atlantiko dalyj, kokią iki szio surado, siekė 8340 metrų; pietinėj gi dalyj 7370 metrų. Augszciausias kalnas Europoj yra Mont Blanc, kurio wirszunė yra ant 4810 metrų; jeigu ji galima but nuskandyti į didžiausią Atlantiko gilumą, tai ne tikt kad jis visas nuskegtų, bet nuo jo wirszunės iki wandens pawirsziui butų 8500 metrų, taigi toj wietoj butu dar apie 3 wiorstai wandens gilumo. Didžiausia giluma pietinės dalies Didziojo oceano, kokią iki szio surado, buwo 8546 metrų; sziaurinėj gi dalyj užtkio gilumą dar didesnę, nes 9427 metrų.

Taigi matote, kad didžiausia iki szio surasta oceano giluma yra 9427 metrai; widutinė gi jų giluma yra 4000 metrų. Ne visur wienok jie teip gili, kadangi ir jo widuriuose, tulose wietose, žemė iszklusi augszciaus wandens pawirszius padaro salas. Apskritai wienok, juo toliaus nuo krantų, juo jurės ir oceanai gilesni, arcziaus gi kietzemių jie ne turi tokių gilumų kaip toliaus nuo jų. Todėl tai dalys oceanų prie salų ir prie kietzemių paprastai ne teip giliai, kaip toliaus nuo jų. Į vakarus nuo Anglijos traukiasi Atlantizskas oceanas, į rytus gi traukiasi daug už jį mažesnės ir negilios Wokizkos arba Sziaurinės jurės. Pirmutinis ir netoli nuo krantų yra labai gilus, antros gi ir sawo widuryj neturi gilesnių wietų kaip 893 metrų. Jurių sriugos Dover, terp Anglijos ir Prancuzijos, teipogi ne gili ir tai teip, kad jeigu į giliausią jos wietą galima but nuskandyti Strasburgo arba Kolonijos bažnyczią, tai didesnė jų pusė kyszotų isz wandens. Isz wisų jurių, negiliausias yra musų Baltikas, arba Baltizskos jurės, kuriose nėra didesnių gilumų kaip 427 metrų. Giluma Pietinio Ledinio oceano ir Juodųjų jurių siekia 2620 metrų, Japonizskos jurės turi gilumos iki 3000 metrų, Chinizskos jurės iki 4293 metrų; Widuržeminės iki 4400 m. Sziaurinis Ledinis oceanas 4846 m. (Sziaurinis ir Pietinis Lediniai oceanai mažiausiai isztirti, taigi czia tikrai apie jų gilumą ne galima be apsirikimo kalbėti; gal but, kad neisztirtose jų dalyse yra ir didesnės gilmės). Didžiausia gėlmė Antlizskose jurėse yra 6260 metrų, Indizskame oceane 6295 metrų.

Nors sunku yra iszmatuoti teip didelės gilumas, bet žmonės iszmoko tą padaryti ir dar su pagelba atsakančios prietaisos, sentwuriu wadinamos, gal iszgriebti ir isz didžiausių gilumų ką nors, kas yra ant dugno. Per paskutinius metus mokslincziiai sugriebė daug wisokių naujų žinių apie jurių dugną, apie augmenų weises auganczius gilumose ir apie visokių sutwėrimų tose neiszpaskytose gėlmėse gywenanczius. Žinome dabar, kad ir didžiausiose gilumose gywuoja atsakanči sutwėrimai, yra ten daug dežių, koralų, jurių žvaigždžių ir kitokių sutwėrimų. Į tas gėlmes saulės szwiesos spinduliai neprisigriebia, todėl tuli ten gyvenanti sutwėrimai, žuvis, ne turi awių, kitos wėl weislės turi gamtos duotą žibūrį, su kurios pagelba pats sau sawo kelią apszwecia.

Iki szio kalbėjome apie visokius persikeitinimus atsiubuvanczius kas dieną ant kietzemių pawirszius, bandysime dabar kalbėti apie apsiereiskimus ir persikeitimus atsiubuvanczius ant jurių dugno. Žinoma, kad negalima teip tēmyti jurių dugno, kaip kietzemių pawirszių; bet ir apie jį galima daug daznoti.

Jeigu wisą atmenate, apie ką iki szio kalbėjome, tai ir pats gal pamislijate apie tulas permainas atsiubuvanczius ant jurių dugno. Pamislykite, paweikslan, kur dingsta visos iszpurpėjusios uolos, kurios prapuola nuo žemės pawirszius! Kaip žinote, upių wandens nuvelka jas į jures, nesza jos teipogi ir lediniai kalnai, kurės, kaip žinote, nesza teipogi akmenis ir dumblą ir tasiskas, sutirpus toliaus ledo kalnui, nuskesta į jurių gėlmes.

(Toliaus bus)

